

Mellombalanse 30.12.2017 SpareBank1 SR-Bank

INNHold

Balanse

Endring i egenkapital

Note 1	Generell informasjon
Note 2	Regnskapsprinsipper
Note 3	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
	Kredittrisiko
Note 4	Utlån til kunder
Note 5	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån
Note 6	Nedskrivninger på utlån og garantier
Note 7	Kredittrisikoeksponering for hver interne risikokategori
Note 8	Maksimal kredittrisikoeksponering
Note 9	Kredittkvalitet pr klasse av finansielle eiendeler
	Likviditetsrisiko
Note 10	Likviditetsrisiko
Note 11	Forfallsanalyse av eiendeler og gjeld/forpliktelser
	Balanse
Note 12	Skatt
Note 13	Sertifikater og obligasjoner
Note 14	Finansielle derivater
Note 15	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser
Note 16	Varige driftsmidler
Note 17	Innskudd fra kunder
Note 18	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer
Note 19	Annen gjeld og andre forpliktelser
Note 20	Ansvarlig lånekapital
Note 21	Investeringer i eierinteresser
	Øvrige opplysninger
Note 22	Aksjekapital og eierstruktur
Note 23	Hendelser etter balansedagen

Mellombalanse 30.12.2017 SpareBank1 SR-Bank

(tall i mill kroner)	Note	30.12.2017	2016
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanken		207	1.079
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		1.607	10.138
Utlån til kunder	4,5,7,8	130.579	120.252
Sertifikater og obligasjoner	9,13	32.203	22.042
Finansielle derivater	14	6.033	5.057
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	15	507	433
Virksomhet som skal selges		-	22
Investering i eierinteresser	21	2.363	2.884
Investering i konsernselskap	21	4.853	3.713
Immaterielle eiendeler		-	-
Varige driftsmidler	16	329	354
Andre eiendeler		395	344
Sum eiendeler		179.076	166.318

Gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner		4.538	2.140
Innskudd fra kunder	17	95.635	86.183
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	18	51.307	54.079
Finansielle derivater	14	5.013	2.711
Betalbar skatt	12	393	621
Utsatt skatteforpliktelse	12	417	315
Annen gjeld	19	960	1.063
Ansvarlig lånekapital	20	2.764	2.646
Sum gjeld		161.027	149.758

Egenkapital			
Aksjekapital		6.394	6.394
Overkursfond		1.587	1.587
Avsatt utbytte		-	575
Fond for urealiserte gevinster		52	52
Hybridkapital		150	-
Annen egenkapital		8.007	7.952
Periodens resultat		1.859	-
Sum egenkapital		18.049	16.560
Sum gjeld og egenkapital		179.076	166.318

Stavanger 8.3.2018

Dag Mejdell
Styreleder

Birthe Cecilie Lepsøe

Sally Lünd-Andersen
Ansattes representant

Kate Henriksen

Therese Log Bergjord

Kristian Kristensen
Ansattes representant

Tor Dahle

Jan Skogseth

Arne Austreid
Administrerende direktør

Endring i egenkapital

(tall i mill kroner)

	Aksjekapital	Overkurs- fond	Hybridkapital	Annen egenkapital	Fond for urealiserte gevinster	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.2015	6.394	1.587		6.990	163	15.134
Resultat etter skatt				2.032	-111	1.921
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning				-47		-47
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				-62		-62
Årets utvidede resultat				1.923	-111	1.812
Utbytte år 2015, endelig besluttet i 2016				-384		-384
Omsetning egne aksjer				-2		-2
Transaksjoner med aksjonærene				-386		-386
Egenkapital 31.12.2016	6.394	1.587		8.527	52	16.560
Resultat etter skatt				1.859		1.859
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning				-9		-9
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				9		9
Årets utvidede resultat				1.859	-	1.859
Hybridkapital			150			150
Renter hybridkapital				-3		-3
Skatteeffekt renter hybridkapital				1		1
Fusjon SR-Finans				65		65
Utbytte år 2016, endelig besluttet i 2017				-575		-575
Omsetning egne aksjer				-8		-8
Transaksjoner med aksjonærene				-583		-583
Egenkapital 30.12.2017	6.394	1.587	150	9.866	52	18.049

NOTE 1 GENERELL INFORMASJON

Konsernet SpareBank 1 SR-Bank består av morbanken SpareBank 1 SR-Bank ASA ("Banken") med datterselskaper.

Datterselskap
SR-Boligkreditt AS
EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS
Finstart Nordic AS
SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS
SR-Forvaltning AS
Finansparken Bjergsted AS
Rygir Industrier AS med datterselskaper (overtatte eiendeler)

Investeringer i tilknyttede selskaper	Eierandel i prosent
SpareBank 1 Boligkreditt AS	8,0
SpareBank 1 Næringskreditt AS	19,2
BN Bank ASA	23,5
SpareBank 1 Kredittkort	17,9
SMB Lab AS	20,0
SpareBank 1 Betaling AS	19,7

Investeringer i felles kontrollert virksomhet	Eierandel i prosent
SpareBank 1 Gruppen AS	19,5
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	18,0

Fordeling av eierandeler i selskaper der styringsstrukturen er regulert i avtale mellom eierne (eierandel i prosent)	SpareBank 1 Gruppen AS	BN Bank ASA
SpareBank 1 SR-Bank	19,5	23,5
SpareBank 1 SMN	19,5	33,0
SpareBank 1 Nord-Norge	19,5	23,5
Samarbeidende Sparebanker AS	19,5	20,0
SpareBank 1 Østlandet	12,4	
LO	9,6	

Banken har hovedkontor i Stavanger og har totalt 36 kontorer i fylkene Rogaland, Vest-Agder, Aust-Agder og Hordaland. Noen av kontorene er samlokalisert med EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS. Alle datterselskapene har hovedkontor i Stavanger.

Konsernets hovedvirksomhet er salg og formidling av et bredt spekter av finansielle produkter og tjenester, investeringstjenester, regnskapstjenester samt leasing og eiendomsmegling.

Konsernregnskapet ble godkjent av styret 8.3.2018. Generalforsamlingen er Banken sitt øverste organ.

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER

GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV MELLOMBALANSE

Mellombalansen er utarbeidet for at SpareBank 1 SR-Bank ASA skal gjennomføre fisjon mer enn seks måneder etter balansedagen for det senest fastsatte årsregnskapet (asal § 14-4.3 jf. § 13-8.3). Som et resultat av dette anses ikke mellombalansen å være egnet for andre formål.

Mellombalansen for SpareBank 1 SR-Bank ("Banken") er satt opp i overensstemmelse med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som fastsatt av EU. Dette omfatter også fortolkninger fra IFRS fortolkningskomité og dens forgjenger, Den faste fortolkningskomité (SIC).

Mellombalansen for SpareBank 1 SR-Bank er avlagt etter IFRS regelverket for morbank.

SpareBank 1 SR-Bank er et allmennaksjeselskap registrert hjemmehørende i Norge med hovedkontor i Stavanger. SpareBank 1 SR-Bank er notert på Oslo Børs.

Målegrunnlaget for mellombalansen er historisk kost med følgende modifikasjoner: finansielle derivater, deler av finansielle eiendeler og deler av finansiell gjeld regnskapsføres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av de internasjonale regnskapsstandarder at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige estimater, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for mellombalansen, er beskrevet i note 3.

Mellombalansen er avlagt i henhold til IFRS standarder og fortolkninger som er obligatoriske og de samme som for årsregnskap som avlegges pr 31.12.2017. Mellombalansen er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Nye og endrede standarder som er tatt i bruk i 2017:

Fra 1. januar 2017 er ingen nye standarder, endringer til standardene eller fortolkninger, som påvirker regnskapet for Banken eller morselskapet vesentlig, tatt i bruk.

Nye standarder og fortolkninger som ennå ikke er tatt i bruk:

En rekke nye standarder, endringer til standardene og fortolkninger, er pliktige for fremtidige årsregnskap. De vesentligste av disse, som Banken har valgt å ikke anvende tidlig, er opplyst om nedenfor:

IFRS 9 erstatter klassifikasjons- og målemodellene i IAS 39 Finansielle instrumenter:

Innregning og måling med én enkelt modell, som i utgangspunktet bare har to kategorier: amortisert kost og virkelig verdi. Klassifisering av utlån avhenger av enhetens forretningsmodell for styring av sine finansielle eiendeler og karakteristikken av kontantstrømmene til de finansielle eiendelene.

I note 42 i årsregnskapet 31.12.2016 fremgår en mer utfyllende redegjørelse om IFRS 9 vurderinger.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter omhandler inntektsføring. Denne vil erstatte IAS 18 som gjelder kontrakter for varer og tjenester og IAS 11 som gjelder byggektrakter. Den nye standarden er basert på prinsippet om at inntektsføring skjer når kontroll over en vare eller en tjeneste overføres til en kunde - så prinsippet om kontroll erstatter det eksisterende prinsippet om risiko og avkastning.

Banken vurderer for tiden virkningen av IFRS 15.

IFRS 16 Leieavtaler vil primært påvirke leietakers regnskapsføring og vil føre til at nesten alle leieavtaler balanseføres. Standarden fjerner dagens skille mellom operasjonell og finansiell leie og krever innregning av en bruksrettseiendel (rett til å bruke den leide eiendelen) og en finansiell forpliktelse til å betale leie for nesten alle leiekontrakter. Fritak finnes for kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med lav verdi.

Resultatregnskapet vil også påvirkes fordi den totale kostnaden vanligvis er høyere i de første årene av en leiekontrakt og lavere i senere år. I tillegg vil driftskostnader bli erstattet med renter og avskrivninger, så viktige forholdstall vil endre seg.

Kontantstrøm fra driften vil øke fordi betalingen av hovedstolen av leieforpliktelsen klassifiseres som en finansieringsaktivitet. Bare den delen av betalingene som er renter kan eventuelt presenteres som kontantstrøm fra driften.

Utleiers regnskapsføring vil ikke endres vesentlig. Noen forskjeller kan oppstå som følge av ny veiledning om definisjonen av en leieavtale. Under IFRS 16 er, eller inneholder en kontrakt, en leieavtale dersom kontrakten overfører retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel for en periode i bytte mot vederlag.

Banken vurderer for tiden virkningen av IFRS 16

Det er ingen andre standarder eller fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å kunne gi en vesentlig påvirkning på mellombalansen.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er Bankens presentasjonsvaluta. Den funksjonelle valuta i morselskap og alle vesentlige datterselskaper er norske kroner (NOK). Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Datterselskap

I morbank regnskapet blir eierandelene i datterselskap vurdert etter kostmetoden. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig.

Utbytte, konsernbidrag og andre utdelinger inntektsføres det året det vedtas av generalforsamlingen. Overstiger utbyttet/konsernbidraget andel av tilbakeholdt resultat etter kjøpet, representerer den overskytende del tilbakebetaling av investert kapital, men er i henhold til endring i IAS 27 inntektsført i utbetalingsåret.

Avhending av datterselskaper

Ved tap av kontroll måles eventuell gjenværende eierinteresse til virkelig verdi med endring over resultatet.

Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføring, enten som investering i tilknyttet selskap, felleskontrollert virksomhet eller finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om Banken hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat omklassifiseres til resultatet.

Tilknyttet foretak

Tilknyttet foretak er enheter der Banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Normalt foreligger det betydelig innflytelse når Banken har en eierandel på mellom 20 og 50 prosent av stemmeberettiget kapital. Investering i tilknyttede foretak regnskapsføres etter kostmetoden i selskapsregnskapet.

Bankens andel av over- eller underskudd i tilknyttede selskap resultatføres og tillegges balanseført verdi av investeringene. Bankens andel av utvidet resultat i det tilknyttede selskapet føres i utvidet resultat i Banken og tillegges også balanseført beløp for investeringene. Banken resultatfører ikke andel av underskudd hvis dette medfører at balanseført beløp av investeringen blir negativt (inklusive usikrede fordringer på enheten), med mindre Banken har pådratt seg forpliktelser eller foretatt betalinger på vegne av det tilknyttede selskapet.

Felleskontrollerte ordninger

Banken har tatt i bruk IFRS 11 for alle felleskontrollerte ordninger. Etter IFRS 11 skal investeringer i felleskontrollerte ordninger klassifiseres enten som felleskontrollerte driftsordninger eller felleskontrollerte virksomheter avhengig av de avtalemessige rettighetene og forpliktelsene til hver enkelt investor. SpareBank 1 SR-Bank har vurdert sine felleskontrollerte ordninger og kommet til at de er felleskontrollerte virksomheter. Felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden i Banken og kostmetoden i selskapsregnskapet.

Ved bruk av egenkapitalmetoden regnskapsføres felleskontrollerte virksomheter opprinnelig til anskaffelseskost. Deretter reguleres det balanseførte beløpet for å innregne andelen av resultater etter kjøpet, samt andel av utvidet resultat. Når Bankens andel av tap i en felleskontrollert virksomhet overstiger balanseført beløp (inkludert andre langsiktige investeringer som i realiteten er en del av Bankens nettoinvestering i virksomheten) innregnes ikke ytterligere tap, med mindre det er pådratt forpliktelser eller det er gjennomført utbetalinger på vegne av de felleskontrollerte virksomhetene.

Urealisert gevinst på transaksjoner mellom Banken og dets felleskontrollerte virksomheter elimineres i henhold til eierandelen i virksomheten. Urealiserte tap elimineres også med mindre transaksjonen gir bevis for et verdifall på den den overførte eiendelen. Beløp rapportert fra felleskontrollerte virksomheter omarbeides om nødvendig for å sikre sammenfall med regnskapsprinsippene til Banken.

Utlån og nedskrivninger på utlån

Utlån med flytende rente måles til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen tatt hensyn til transaksjonskostnader, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrentelån til kunder øremerkes ved førstegangs innregning som vurdert til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet i henhold til IAS 39.9. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi bokføres over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjente renter og over/underkurs regnskapsføres som renter. Banken benytter seg av virkelig verdi opsjon for måling av fastrente lån, da dette i stor grad vil eliminere inkonsistens i måling av sammenstilte instrumenter i balansen.

Salg av utlån

Banken har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I tråd med forvaltningsavtale mellom Banken og kredittforetakene, forestår Banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjon for de plikter som følger med forvaltning av utlånene. Avtalene mellom Banken og SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt innebærer at Banken har overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte lånene. Salgene er behandlet som rene salg og lånene er fullt ut fjernet fra Bankens balanse. Det vises til beskrivelse i note 9.

Banken har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SR-Boligkreditt AS. I tråd med forvaltningsavtale mellom Banken og kredittforetaket, forestår Banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjon for de plikter som følger med forvaltning av utlånene.

Vurdering av verdifall på finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderer Banken om det eksisterer objektive bevis på forhold som indikerer at forventet kontantstrøm ved første gangs balanseføring ikke vil realiseres og at dermed verdien på en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert. Verditap på en finansiell eiendel vurdert til amortisert kost eller gruppe av finansielle eiendeler vurdert til amortisert kost er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert framtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene)

må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for Banken som følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- Mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- Banken innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- Sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- På grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen
- Observerbare data indikerer at det er målbar reduksjon i framtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første gangs bokføring, selv om reduksjonen enda ikke kan fullt ut identifiseres til en individuell finansiell eiendel i gruppen inkludert:
 - ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen
 - nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Banken vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt. Dersom Banken bestemmer at det ikke eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell vurdert finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med samme kredittrisiko karakteristikk. Gruppen vurderes så samlet for eventuell verdireduksjon. Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn på verdireduksjon, og hvor et verditap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i en samlet vurdering av verdireduksjon. Se også note 3.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer (eksklusiv framtidige kredittap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens sist fastsatte effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en avsetningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Framtidige kontantstrømmer fra en gruppe av finansielle eiendeler som samlet er vurdert med hensyn på verdireduksjon, estimeres med utgangspunkt i de kontraktsmessige kontantstrømmene for gruppen samt historiske tap for eiendeler med lignende kredittrisiko. Historiske tap justeres for eksisterende observerbare data for å kunne ta hensyn til effekter av eksisterende forhold som ikke var tilstede på tidspunktet for de historiske tapene samt justere effekter av tidligere forhold som ikke eksisterer i dag.

Misligholdte/tapsutsatte engasjementer

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt og tas med i Bankens oversikter over misligholdte engasjementer når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt 90 dager etter forfall, rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer, eller kunden er konkurs. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at Banken vil bli påført tap, klassifiseres som tapsutsatte engasjementer.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte spesifiserte tapsavsetninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger resultatføres.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier overtar Banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi og verdien av låneengasjementet justeres tilsvarende. Overtatte eiendeler som skal realiseres, klassifiseres som virksomhet som skal selges, beholdninger eller anleggsmidler holdt for salg og regnskapsføres etter relevante IFRS standarder (normalt IAS 16, IAS 38, IAS 39 eller IFRS 5).

Leieavtaler

Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten "Netto utlån til kunder" i balansen og regnskapsføres etter amortisert kost prinsippet. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente.

Banken har ikke kontrakter av typen "salg og tilbakeleie" av eiendom, anlegg og utstyr.

Verdipapirer

Verdipapirer består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner. Aksjer og andeler klassifiseres enten som holde for omsetning eller som virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres enten som holde for omsetning, som virkelig verdi med verdiendring over resultatet, som holde til forfall eller som fordring. Banken benytter kurs på handelsdato ved førstegangsinregning av verdipapirer.

Alle finansielle instrumenter som er klassifisert som holde for omsetning eller til virkelig verdi med verdiendring over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra finansielle investeringer. Det er Bankens vurdering at finansielle instrumenter klassifisert som til virkelig verdi med verdiendring over resultatet gir mer relevant informasjon om verdiene av disse postene i balansen enn om de var vurdert til amortisert kost. De finansielle instrumentene som inngår i denne kategorien blir løpende rapportert og styrt ut fra en vurdering av virkelig verdi. Sertifikater og obligasjoner som klassifiseres som holde til forfall, eller som fordring måles til amortisert kost ved en effektiv rentemetode. Se omtale av denne metoden under avsnittet om utlån.

Derivater og sikring

Derivater består av valuta- og renteinstrumenter. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet. Virkelig verdi av derivater inkluderer verdi av motpartsrisiko (CVA).

Banken benytter derivater i operasjonell og regnskapsmessig sikringsøyemed (innlån) for å minimere renterisiko på fastrenteinstrumenter (fastrenteinnlån, fastrenteutlån), obligasjoner (eiendel og gjeld) og sertifikater (eiendel og gjeld). Sikringens effektivitet vurderes og dokumenteres både ved første gangs klassifisering og på løpende basis. Ved virkeligverdisikring blir sikringsinstrumentet regnskapsført til virkelig verdi, men for sikringsobjektet regnskapsføres endringer i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen, i resultat og mot sikringsobjektet. Se note 28 for ytterligere opplysninger.

Goodwill/badwill

Goodwill er den positive forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av bankens andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet er inkludert i investeringen, og testes for nedskrivning som en del av balanseført verdi på investeringen. Goodwill avskrives ikke, men er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå i foretaket hvor goodwill følges opp for interne ledelsesformål. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke. I de tilfeller hvor anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet er lavere enn virkelig verdi av bankens andel av netto identifiserbare eiendeler på oppkjøpstidspunktet, såkalt badwill, inntektsføres differansen umiddelbart og inngår i inntekter fra eierinteresser.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre. Bygninger og driftsløsøre er bokført til kostpris fratrukket avskrivninger og nedskrivninger. Tomter er bokført til kostpris fratrukket nedskrivninger. Tomter avskrives ikke. Kostpris inkluderer alle direkte henførbare kostnader knyttet til kjøpet av eiendelen.

Det er benyttet lineære avskrivninger for å allokere kostpris fratrukket eventuell restverdi over driftsmidlenes brukstid.

Virksomhet/eiendeler som skal selges

Disse postene i balansen inneholder Bankens eiendeler som er besluttet solgt. Postene inneholder eiendeler og gjeld knyttet til overtatte eiendeler, samt eiendomsselskaper som skal syndikeres og selges ut i andeler til kunder. Posten er vurdert til virkelig verdi.

Innlån

Innlån regnskapsføres første gang til opptakskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag for transaksjonsutgifter. Innlån med flytende rente måles deretter til amortisert kost og eventuell over-/underkurs blir periodisert over løpetiden. Innlån med fast rente vurderes til virkelig verdi med neddiskontering etter gjeldende rentekurve, dog ikke hensyntatt endringer i egne kredittspreader og transaksjonskostnader da Banken

benytter virkeligverdisikring på slike innlån. Innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner vurderes til amortisert kost.

Pensjoner

SpareBank 1 SR-Bank Banken har to typer pensjonsavtaler – ytelsesbasert og innskuddsbasert. Banken har både sikrede og usikrede ytelsesbaserte pensjonsavtaler. Den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen var frem til 31.12.15 dekket av Bankens pensjonskasse. I tillegg til pensjonsforpliktelsene som dekkes gjennom pensjonskassen, har Banken udekkede pensjons-forpliktelser som ikke kan dekkes av midlene i de kollektive ordningene.

Den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen for Banken ble lukket for nye medlemmer fra og med 1.4.2011. I tillegg ble det i styremøte i juni 2015 besluttet at ansatte som var igjen i den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen måtte gå over til innskuddsbasert pensjonsordning fra 1.1.2016.

Ytelsesbasert pensjonsavtale

En ytelsesordning er definert som en ordning som ikke er en innskuddsordning.

En ytelsesordning vil typisk definere et beløp en ansatt vil motta fra og med pensjoneringstidspunktet, vanligvis avhengig av alder, antall år i arbeid og lønn.

Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordningen er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet av uavhengig aktuar som anvender lineærmetoden ("unit credit method") ved beregningene. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av renten på høykvalitets bedriftsobligasjoner, og med tilnærmet lik løpetid som utbetalingshorisonten av forpliktelsen.

Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningenes ytelser resultatføres umiddelbart.

Innskuddsbasert pensjonsavtale

Ved innskuddsplaner betaler selskapet inn faste bidrag til et forsikringselskap. Selskapet har ingen rettslige eller selvpålagte forpliktelser til å skyte inn ytterligere midler dersom det viser seg at det ikke er tilstrekkelige midler til å betale alle ansatte de ytelser som er knyttet til deres opptjening i denne eller tidligere perioder. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad. Eventuelle forskuddsbetalte innskudd balanseføres som eiendel (pensjonsmidler) i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere framtidige innbetalinger.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Brutto latent forpliktelse framgår av note 35. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av nedskrivninger på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse, jfr.

note 11. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

Avsetning for restruktureringsutgifter foretas når Banken har en avtalemessig eller rettslig forpliktelse, det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør ved en overføring av økonomiske ressurser, og forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet.

Ansvarlige lån og utstedte fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Tidsbegrenset ansvarlig lån kan telles med, med 50 prosent av kjernekapitalen i kapitaldekningen, mens evigvarende ansvarlige lån kan telle med inntil 100 prosent av kjernekapitalen. Ansvarlige lån klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet eller amortisert kost slik som andre langsiktige lån. Banken benytter seg av virkelig verdi sikring for måling av fastrente lån.

Banken har fondsobligasjoner som ut fra ulike vurderingsalternativer kan klassifiseres som gjeld eller egenkapital. Fondsobligasjoner som er en obligasjon med pålydende rente, hvor Banken ikke har plikt til å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og hvor investorer heller ikke har senere krav på renter som ikke er utbetalt klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet og rentene akkumuleres ikke for slike obligasjoner. Fondsobligasjoner som er evigvarende og hvor Banken har en ensidig rett til ikke å betale renter til investorene under gitte vilkår tilfredsstiller ikke definisjonen av finansielle forpliktelser i henhold til IAS 32 klassifiseres som egenkapital i balansen (hybridkapital) og renten presenteres som reduksjon i annen egenkapital. Begge typer fondsobligasjon er godkjent som et element i kjernekapitalen. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens kjernekapitaldekning faller under 5 prosent eller kapitaldekningen faller under 8 prosent. Nedskrevne beløp på fondsobligasjonene skal være skrevet opp før det kan utbetales utbytte til aksjonærene.

Utbytte

Utbytte bokføres som egenkapital i perioden fram til det er vedtatt av bankens generalforsamling.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Effektiv rente er den renten som medfører at nåverdien av forventet kontantstrøm, over forventet levetid for en finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse, blir lik bokført verdi av den respektive finansielle eiendelen eller forpliktelsen. Ved beregningen av effektiv rente estimeres kontantstrømseffekten som ligger i avtalen, men uten å ta hensyn til framtidige kredittap. Beregningen tar således hensyn til blant annet gebyrer, transaksjonskostnader, overkurs og underkurs.

Dersom en finansiell eiendel blir nedskrevet for tap blir ny effektiv rente beregnet basert på justert estimert kontantstrøm.

Renteinntekter og rentekostnader på finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi klassifiseres som henholdsvis renteinntekter og rentekostnader. Øvrige verdiendringer klassifiseres som inntekter fra finansielle instrumenter.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir levert/mottatt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes.

Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i Bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen sluttføres.

Transaksjoner og balanseposter i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved kursen på transaksjonstidspunktet. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av balanseposter i valuta på balansedagen resultatføres. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

For balanseposter benyttes kurs på balansedagen.

Skatt

Skattekostnad består av betalbar skatt og utsatt skatt. Betalbar skatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skattelover og skatteregler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt på balansedagen.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes utsatt skatteforpliktelse eller -fordel på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller fordel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes utsatt skattefordel på framførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes framtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist. Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter direkte metoden.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamling og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskaps-estimer og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Mellombalansen er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift.

Foreslått utbytte klassifiseres som egenkapital inntil det er endelig vedtatt.

NOTE 3 KRITISKE ESTIMATER OG VURDERINGER VEDRØRENDE BRUK AV REGNSKAPSPRINSIPPER

NEDSKRIVNINGER UTLÅN OG GARANTIER

Konsernet foretar en årlig evaluering av hele bedriftsmarkedsporteføljen. Store engasjement, engasjement i mislighold og engasjement med høy risiko evalueres kvartalsvis. Lån til privatpersoner evalueres når det er misligholdt med mer enn 60 dager. Større engasjement med mislighold evalueres kvartalsvis.

Konsernets systemer for risikoklassifisering er omtalt under finansiell risikostyring.

Konsernet nedskriver utlån og garantier individuelt dersom det foreligger en objektiv hendelse som kan identifiseres på enkeltengasjement, og den objektive hendelsen medfører redusert framtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Objektiv hendelse vil kunne være mislighold, konkurs, illikviditet eller andre vesentlige finansielle problemer.

Individuelle nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av framtidig kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs beregning av individuell nedskrivning. Senere renteendringer tas hensyn til for låneavtaler med flytende rente i den grad dette påvirker forventet kontantstrøm.

Gruppevis nedskrivninger beregnes på grupper av utlån der det foreligger objektive bevis på at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring av utlånene. Objektive bevis omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte framtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen, herunder negative endringer i betalingsstatus til debitorer i utlånsgruppen - eller nasjonale eller lokale økonomiske forhold som korrelerer med mislighold i utlånsgruppen. Dersom objektive bevis for verdifall finnes, beregnes tap på utlån som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene neddiskontert med effektiv rente.

VIRKELIG VERDI PÅ EGENKAPITALINTERESSER

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatet vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet. Markedsverdier for eiendeler og forpliktelser som er regnskapsført til amortisert kost og som framkommer i noter, kunne være estimater basert på diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet. Med unntak av noen få aksjer, er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs.

VIRKELIG VERDI PÅ DERIVATER

Virkelig verdi av derivater framkommer vanligvis ved bruk av verddivurderingsmodeller der prisen på underliggende, for eksempel renter og valuta, innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende.

NOTE 4 UTLÅN TIL KUNDER

(tall i mill kroner)

	30.12.2017	2016
Fordeling på fordringstype		
Leiefinansieringsavtaler (finansiell leasing)	5.093	-
Kasse-, drifts- og brukskreditter	17.628	19.148
Byggelån	2.556	3.216
Nedbetalingslån	106.601	99.256
Merverdi fastrente utlån/amortisering etableringsgebyr	116	132
Opptjente renter	297	272
Netto konsernkonti valuta ¹⁾	-399	-741
Brutto utlån	131.892	121.283
Individuelle nedskrivninger	-639	-434
Nedskrivninger av grupper av utlån	-674	-597
Netto utlån	130.579	120.252
Fordeling på markeder		
Personmarkedet	64.099	60.523
Bedriftsmarkedet	67.458	60.954
Offentlig forvaltning	321	143
Merverdi fastrente utlån/amortisering etableringsgebyr	116	132
Opptjente renter	297	272
Netto konsernkonti valuta ¹⁾	-399	-741
Brutto utlån	131.892	121.283
Individuelle nedskrivninger	-639	-434
Nedskrivninger av grupper av utlån	-674	-597
Netto utlån	130.579	120.252
Herav ansvarlig lånekapital		
Ansvarlig kapital	45	45
Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	45	45
Utlån til ansatte		
	1.947	1.945
Herav lån i SpareBank 1 Boligkreditt AS	428	617
Herav lån i SpareBank 1 SR Boligkreditt AS	227	304
Vilkårene er ett prosent-poeng under normrenten som fastsettes av Finansdepartementet.		
Utlån solgt til SR-Boligkreditt		
	40.790	29.333
Mottatt provisjon fra SR-Boligkreditt	26	15
Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt	14.114	24.177
Mottatt provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt	146	145
Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt	469	517
Mottatt provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt	3	4
Totalt engasjement fordelt på misligholdssannsynlighet PD ^{1) 2) 3)}		
0,00 - 0,50 %	77.861	77.337
0,50 - 2,50 %	56.331	50.721
2,50 - 5,00 %	15.077	13.007
5,00 - 99,9 %	8.540	7.098
Mislighold	2.104	2.034
Totalt engasjement	159.913	150.196
Ubenyttede kreditter til kunder	-18.978	-19.154
Garantier	-9.043	-9.759
Brutto utlån	131.892	121.283
Brutto utlån fordelt på misligholdssannsynlighet PD ^{1) 2) 3)}		
0,00 - 0,50 %	65.049	62.623
0,50 - 2,50 %	46.790	41.071
2,50 - 5,00 %	11.216	10.532
5,00 - 99,9 %	6.900	5.748
Mislighold	1.923	1.647
Opptjente renter og merverdi fastrente utlån/amortisering etableringsgebyr	413	404
Netto konsernkonti valuta ¹⁾	-399	-741
Brutto utlån	131.892	121.283
Individuelle nedskrivninger fordelt på risikogrupper		
Mislighold	639	434
Totalt	639	434

(forts. note 4)

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap fordelt på misligholdssannsynlighet PD ^{2) 3) 4)}

0,00 - 0,50 %	10	9
0,50 - 2,50 %	76	73
2,50 - 5,00 %	85	56
5,00 - 99,9 %	137	90
Mislighold	28	6
Totalt	336	234

Totalt engasjement fordelt på sektor og næring

Jordbruk/skogbruk	7.372	6.746
Fiske/fiskeoppdrett	1.433	650
Bergverksdrift/utvinning	9.825	4.866
Industri	3.785	3.941
Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	6.479	4.602
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	4.327	4.070
Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	12.123	9.469
Eiendomsdrift	27.379	33.217
Tjenesteytende virksomhet	10.451	8.509
Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	3.423	3.825
Sum næring	86.597	79.895
Personmarked	73.316	70.301
Totalt	159.913	150.196

Brutto utlån fordelt på sektor og næring

Jordbruk/skogbruk	4.711	4.199
Fiske/fiskeoppdrett	860	506
Bergverksdrift/utvinning	4.874	4.535
Industri	3.617	2.320
Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	3.560	2.808
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	2.895	2.358
Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	9.941	9.189
Eiendomsdrift	27.034	27.115
Tjenesteytende virksomhet	8.418	6.317
Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	1.869	1.749
Sum næring	67.779	61.097
Personmarked	64.099	60.523
Opptjente renter og merverdi fastrente utlån/amortisering etableringsgebyr	413	404
Netto konsernkonti valuta ¹⁾	-399	-741
Brutto utlån	131.892	121.283

Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring

Jordbruk/skogbruk	4	7
Fiske/fiskeoppdrett	-	-
Bergverksdrift/utvinning	-	-
Industri	28	9
Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	7	13
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	29	25
Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	308	212
Eiendomsdrift	89	93
Tjenesteytende virksomhet	87	27
Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	-	-
Sum næring	552	384
Personmarked	87	50
Totalt	639	434

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap fordelt på sektor og næring ^{2) 3)}

Jordbruk/skogbruk	6	2
Fiske/fiskeoppdrett	2	1
Bergverksdrift/utvinning	38	18
Industri	30	14
Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	40	37
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	24	18
Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	36	31
Eiendomsdrift	86	73
Tjenesteytende virksomhet	47	22
Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	6	4
Sum næring	315	220
Personmarked	21	14
Totalt	336	234

(forts. note 4)

Brutto utlån fordelt på geografiske områder

Rogaland	86.335	82.287
Agder-fylkene	11.997	10.532
Hordaland	22.126	19.753
Utllandet	2.565	2.490
Øvrige	8.869	6.221
Brutto utlån	131.892	121.283

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler

Bruttoinvesteringer knyttet til finansielle leieavtaler

Inntil 1 år	1.570	-
Mellom 1 og 5 år	2.134	-
Mer enn 5 år	1.611	-
Sum	5.315	-

Nettoinvesteringer knyttet til finansielle leieavtaler

Inntil 1 år	1.432	-
Mellom 1 og 5 år	1.976	-
Senere enn 5 år	1.540	-
Sum	4.948	-

¹⁾ Utlån til kunder med positiv saldo på konserkonti

²⁾ PD = Probability of Default (misligholdssannsynlighet)

³⁾ Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er det beløp som morbanken og konsernet statistisk forventer å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12 måneders periode. Beregningene er basert på et langsiktig snitt gjennom en konjunktursyklus.

⁴⁾ Ved nedskrivning blir kapital på alle utlån uavhengig av tidligere risikoklassifisering flyttet til risikoklassen mislighold.

NOTE 5 ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN

(tall i mill kroner)

Tabellen angir forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall

30.12.2017	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til kunder					
- Personmarked	950	104	33	125	1.212
- Bedriftsmarked	1.381	180	3	68	1.632
Sum	2.331	284	36	193	2.844

2016

Utlån til kunder					
- Personmarked	1.190	49	4	74	1.317
- Bedriftsmarked	356	26	-	253	635
Sum	1.546	75	4	327	1.952

NOTE 6 NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN OG GARANTIER

(tall i mill kroner)

	30.12.2017			2016		
	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt
Nedskrivninger på utlån og garantier						
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	28	28	56	-2	236	234
Periodens endring i gruppenedskrivninger	1	-1	-	3	144	147
Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	14	248	262	31	95	126
Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	18	213	231	5	173	178
Periodens endring i nedskrivninger overtatte eiendeler	1	-	1	-	-	-
Amortisert utlån	-1	9	8	-1	7	6
Innbetalinger på tidligere nedskrevne utlån og garantier	-7	-9	-16	-3	-4	-7
Sum nedskrivninger på utlån og garantier	54	488	542	33	651	684

Individuelle nedskrivninger

Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 1.1.	61	461	522	63	225	288
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 1.1, SR-Finans	4	70	74			
Konstaterte tap i perioden på utlån og garantier hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-14	-248	-262	-31	-95	-126
Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	-8	-15	-23	-6	-40	-46
Økning i nedskrivninger på engasjement hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	3	160	163	11	22	33
Amortisert kost	2	1	3	1	-8	-7
Nedskrivninger på engasjement hvor det tidligere år ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	45	130	175	23	357	380
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 31.12.	93	559	652	61	461	522

Nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 1.1.	48	550	598	45	406	451
Nedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier 1.1, SR-Finans	14	62	76			
Periodens nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier	1	-1	-	3	144	147
Gruppenedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 31.12.	63	611	674	48	550	598

Nedskrivninger fordelt på sektor og næring

Jordbruk/skogbruk	1 %	4		0 %	3
Fiske/fiskeoppdrett	0 %	-		0 %	-
Bergverksdrift/utvinning	0 %	-		0 %	-
Industri	0 %	1		1 %	4
Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	-1 %	-3		1 %	8
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	3 %	15		1 %	5
Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	35 %	188		28 %	194
Eiendomsdrift	6 %	33		4 %	30
Tjenesteytende virksomhet	46 %	250		40 %	271
Overført fra nedskrivninger på grupper av utlån	0 %	-		21 %	147
Personmarked	10 %	54		3 %	22
Nedskrivninger på utlån og garantier	100 %	542		100 %	684

Misligholdte og tapsutsatte engasjement

	2017	2016	2015	2014	2013
Misligholdte engasjement	555	917	829	395	804
Øvrige tapsutsatte engasjement	1.562	1.069	493	481	378
Totalt tapsutsatte engasjement	2117	1986	1322	876	1182
Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier	-652	-522	-288	-302	-405
Netto tapsutsatte engasjement	1.465	1.464	1034	574	777

NOTE 7 KREDITTRISIKOEKSPONERING FOR HVER INTERNE RISIKOKATEGORI

(beløp i mill kroner)

	Gjennomsnittlig usikret eksponering	Totalt engasjement	Gjennomsnittlig usikret eksponering	Totalt engasjement
	30.12.2017		2016	
Misligholdssannsynlighet PD ¹⁾				
0,00 - 0,50 %	23,6 %	77.861	27,5 %	77.337
0,50 - 2,50 %	28,6 %	56.331	30,0 %	50.721
2,50 - 5,00 %	37,9 %	15.077	33,6 %	13.007
5,00 - 99,9 %	37,7 %	8.540	33,1 %	7.098
Mislighold og nedskrevet	53,9 %	2.104	42,6 %	2.034
Totalt	27,9 %	159.913	29,3 %	150.196

Konsern

Misligholdssannsynlighet PD ¹⁾				
0,00 - 0,50 %	18,2 %	115.458	22,4 %	104.240
0,50 - 2,50 %	26,9 %	62.479	28,1 %	59.296
2,50 - 5,00 %	36,9 %	15.415	33,3 %	14.244
5,00 - 99,9 %	36,9 %	8.930	32,9 %	8.574
Mislighold og nedskrevet	54,2 %	2.104	42,7 %	2.155
Totalt	23,4 %	204.386	25,8 %	188.510

¹⁾ PD = Probability of Default (misligholdssannsynlighet)

NOTE 8 MAKSIMAL KREDITTRISIKOEKSPONERING

(tall i mill kroner)

Maksimal eksponering mot kreditrisiko for komponentene i balansen, inkludert d
Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantestillelser og tillatte motregninger

	30.12.2017	2016
Eiendeler		
Fordringer på sentralbanken	13	889
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.607	10.138
Utlån til og fordringer på kunder	130.579	120.252
Sertifikater og obligasjoner	32.203	22.042
Derivater	6.033	5.057
Sum kreditteksponering balanseposter	170.435	158.378
Finansielle garantistillelser og lånetilsagn		
Garantier kunder	9.043	9.759
Garantier andre	588	588
Ubenyttede kreditter til kredittinstitusjoner	5.000	5.371
Ubenyttede kreditter til kunder	18.978	19.154
Lånetilsagn	4.824	1.558
Sum finansielle garantistillelser og lånetilsagn	38.433	36.430
Total kreditrisikoeksponering	208.868	194.808

Kreditrisikoeksponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på geografiske om

	30.12.2017	2016
Bank aktiviteter		
Rogaland	113.587	115.882
Agder-fylkene	14.882	13.099
Hordaland	27.303	24.492
Utlandet	3.156	3.115
Øvrige	11.704	11.121
Totalt bank aktiviteter	170.632	167.709
Markets aktiviteter		
Norge	15.447	10.880
Europa/Asia	16.179	10.886
Nord Amerika/Oseania	577	276
Totalt markets aktiviteter	32.203	22.042
Derivater	6.033	5.057
Totalt fordelt på geografiske områder	208.868	194.808

NOTE 9 KREDITTKVALITET PR KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

(tall i mill kroner)

Kredittkvaliteten av finansielle eiendeler håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kreditt-rating. Tabellen angir kredittkvaliteten pr klasse av eiendeler for utlånsrelaterte eiendeler i balansen, basert på kunden sin misligholdssannsynlighet i % (probability of default, PD).

30.12.2017	0,00 - 0,50 %	0,50 - 2,50 %	2,50 - 5,00 %	5,00 - 99,99 %	Mislighold	Nedskrivninger	Sum
Netto utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.607						1.607
Utlån til og fordringer på kunder							
- Personmarked	48.342	13.173	843	1.345	396	-156	63.943
- Bedriftsmarked	16.614	33.404	10.321	5.523	1.518	-1.157	66.223
- Opptjente renter, merværdi fastrente utlån og amortisering etableringsgebyr							413
Sum netto utlån	66.563	46.577	11.164	6.868	1.914	-1.313	132.186
Finansielle investeringer							
Norske statsobligasjoner							
Noterte obligasjoner og sertifikater	31.302	154	1	92	2		31.551
Unoterte obligasjoner og sertifikater	500						500
Opptjente renter	148	2		2			152
Sum finansielle investeringer	31.950	156	1	94	2		32.203
Sum utlånsrelaterte eiendeler	98.513	46.733	11.165	6.962	1.916	-1.313	164.389

2016							
Netto utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10.138						10.138
Utlån til og fordringer på kunder							
- Personmarked	46.676	11.569	778	1.310	190	-108	60.415
- Bedriftsmarked	16.172	29.749	8.172	5.536	727	-923	59.433
- Opptjente renter, merværdi fastrente utlån og amortisering etableringsgebyr							404
Sum netto utlån	72.986	41.318	8.950	6.846	917	-1.031	130.390
Finansielle investeringer							
Norske statsobligasjoner							
Noterte obligasjoner og sertifikater	20.364	143	6	88	4		20.605
Unoterte obligasjoner og sertifikater	1.303			3			1.306
Opptjente renter	129	1		1			131
Sum finansielle investeringer	21.796	144	6	92	4		22.042
Sum utlånsrelaterte eiendeler	94.782	41.462	8.956	6.938	921	-1.031	152.432

Klassifisering av finansielle investeringer:

Obligasjonene allokteres til SpareBank 1 SR-Bank sitt estimat av PD, basert på eksterne ratinger. Dersom et verdipapir har en offisiell rating skal denne benyttes, men i tilfeller hvor offisiell rating ikke eksisterer benyttes eksterne meglers skyggerating som grunnlag for risikoklassifiseringen. Oversikten under illustrerer sammenhengen mellom SpareBank 1 SR-Bank sin PD og Standard & Poor's ratingmatrise (Long-Term Credit Ratings).

Bankens risikoklassifisering

PD 0,00 - 0,50 %
 PD 0,50 - 2,50 %
 PD 2,50 - 5,00 %
 PD 5,00 - 99,99 %

S&P rating

AAA til BBB-
 BB+ til BB-
 B+
 B og lavere

NOTE 10 LIKVIDITETSRISIKO

(tall i mill kroner)

Tabellen angir kontantstrømmer inklusiv kontraktsmessige renteforfall.

30.12.2017	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	3.422	1.116	-	-	-	4.538
Innskudd fra kunder	95.635	-	-	-	-	95.635
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	999	10.618	33.598	9.604	54.819
Ansvarlig lånekapital	-	10	102	491	2.875	3.478
Totale forpliktelser	99.057	2.125	10.720	34.089	12.479	158.470

Derivater

Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	-41.109	-19.686	-30.862	-14.823	-106.480
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	42.138	20.230	31.923	14.311	108.602

2016

Gjeld til kredittinstitusjoner	1.831	309	-	-	-	2.140
Innskudd fra kunder	86.183	-	-	-	-	86.183
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	6.968	1.501	36.254	10.921	55.644
Ansvarlig lånekapital	-	13	123	546	3.139	3.821
Totale forpliktelser	88.014	7.290	1.624	36.800	14.060	147.788

Derivater

Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	-31.703	-13.906	-36.021	-10.781	-92.411
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	32.046	14.223	38.668	11.530	96.467

NOTE 11 FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG GJELD/FORPLIKTELSER

(tall i mill kroner)

30.12.2017	På forespørsel ¹⁾	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanken	194	13	-	-	-	207
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	729	-	860	18	1.607
Brutto utlån til kunder	19.722	1.895	7.284	32.849	70.142	131.892
- Individuelle nedskrivninger	-639	-	-	-	-	-639
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-674	-	-	-	-	-674
Utlån til kunder	18.409	1.895	7.284	32.849	70.142	130.579
Sertifikater og obligasjoner	152	2.780	8.723	19.800	748	32.203
Finansielle derivater	1.767	1.111	508	1.535	1.112	6.033
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	507	-	-	-	-	507
Virksomhet som skal selges	-	-	-	-	-	-
Investering i eierinteresser	2.363	-	-	-	-	2.363
Investering i konsernselskaper	4.853	-	-	-	-	4.853
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	329	-	-	-	-	329
Andre eiendeler	395	-	-	-	-	395
Sum eiendeler	28.969	6.528	16.515	55.044	72.020	179.076
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	3.422	1.116	-	-	-	4.538
Innskudd fra kunder	95.635	-	-	-	-	95.635
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	560	635	10.124	35.048	4.940	51.307
Finansielle derivater	2.505	57	139	1.311	1.001	5.013
Betalbar skatt	393	-	-	-	-	393
Utsatt skatteforpliktelse	417	-	-	-	-	417
Annen gjeld	960	-	-	-	-	960
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-	2.764	2.764
Sum gjeld	103.892	1.808	10.263	36.359	8.705	161.027

¹⁾ Kasse-, drifts- og brukskreditter (inkludert flexilån) og opptjente renter er inkludert i intervallet "På forespørsel".

Ikke finansielle eiendeler og gjeld er for presentasjonsformål lagt i kolonne på forespørsel.

Innskudd, med unntak av fastrenteinnskudd, er lagt i kolonne på forespørsel men det forventes ikke at alle innskudd må gjøres opp innen

NOTE 12 SKATT

(tall i mill kroner)

	30.12.2017	2016
Driftsresultat før skatt	2.298	2.264
Permanente forskjeller ¹⁾	-551	-865
Konsernbidrag	-25	-9
Endring i midlertidige forskjeller	-139	941
Endring i midlertidige forskjeller ført direkte mot egenkapitalen	-12	145
Årets skattegrunnlag/skattepliktige inntekt	1.571	2.476
Herav betalbar skatt 25%	393	619
Skatteeffekt konsernbidrag	6	2
Endring utsatt skatt	38	-279
Betalbar skatt på hybridkapital ført mot egenkapital	1	-
For mye/lite betalbar skatt avsatt tidligere år	1	1
Sum skattekostnad	439	343

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 25 % av resultat før skatt

25% skatt av resultat før skatt	574	566
25% skatt av permanente forskjeller ¹⁾	-138	-216
Endring utsatt fra tidligere år	1	2
Betalbar skatt på hybridkapital ført mot egenkapital	1	-
Endring utsatt skatt ved uttak fra pensjonsfond	-	-10
For mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	1	1
Beregnet skattekostnad	439	343

Utsatt skattefordel		
- utsatt skattefordel som reverserer om mer enn 12 mnd	-156	-146
- utsatt skattefordel som reverserer innen 12 mnd	-	-2
Sum utsatt skattefordel	-156	-147

Utsatt skatt		
- utsatt skatt som reverserer om mer enn 12 mnd	567	462
- utsatt skatt som reverserer innen 12 mnd	6	2
Sum utsatt skatt	573	465

Netto utsatt skatt/utsatt skattefordel	417	317
---	------------	------------

Endring utsatt skatt

Årets endring utsatt skatt i balansen	99	-326
Endring utsatt skatt fusjon SR-Finans AS	-60	-
Endring utsatt skatt på konsernbidrag i balansen	-4	32
Endring i utsatt skatt som ikke føres over resultatregnskapet	3	15
Endring i utsatt skatt som føres over resultat	38	-279

Spesifikasjon over midlertidige forskjeller

Gevinst og tapskonto	-10	12
Forskjeller knyttet til finansposter	1.751	1.649
Utlån	-	-
Pensjonsforpliktelser	-383	-351
Regnskapsmessige avsetninger	11	-6
Leasing driftsmidler	313	-
Varige driftsmidler	-41	-44
Avgitt konsernbidrag	25	9
Underskudd til fremføring	-	-
Sum midlertidige forskjeller	1.666	1.269

NOTE 13 SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

(tall i mill kroner)

Sertifikater og obligasjoner	30.12.2017	2016
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	28.850	19.726
Sertifikater og obligasjoner holdes til forfall	3.201	2.187
Opptjente renter	152	129
Sum sertifikater og obligasjoner	32.203	22.042
Stat		
pålydende	547	1.149
virkelig verdi	564	1.183
Annen offentlig utsteder		
pålydende	2.673	2.754
virkelig verdi	2.708	2.754
Obligasjoner med fortrinnsrett		
pålydende	23.120	13.892
virkelig verdi	23.269	13.934
Øvrige finansielle foretak		
pålydende	5.079	3.706
virkelig verdi	5.231	3.785
Ikke-finansielle foretak		
pålydende	315	323
virkelig verdi	279	257
Opptjente renter	152	129
Sum sertifikater og obligasjoner til pålydende	31.734	21.824
Sum sertifikater og obligasjoner	32.203	22.042

NOTE 14 FINANSIELLE DERIVATER

Generell beskrivelse:

Virkelig verdi av finansielle derivater framkommer ved bruk av verdilvurderingsmodeller der prisen på underliggende, eksempelvis rente og valuta innhentes i markedet. I de tilfeller konsernets risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil normalt kjøpskurs bli anvendt i prising. Med nøytral risikoposisjon menes for eksempel at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I motsatt fall brukes den relevante kjøps- eller salgskurs for å vurdere nettoposisjon. Det tas utgangspunkt i netto positive markedsverdier per motpart ved vurdering av CVA (Credit Valuation Adjustment) for derivattransaksjoner. For motparter med løpende utveksling av sikkerheter og for norske kommuner anses CVA-riskoen å være marginal. For øvrige motparter er CVA-beregningen basert på misligholdssannsynlighet sammenholdt med restløpetid på derivatposisjonene og forventet tap gitt mislighold.

Konsernet gjennomfører en verdisikring av fastrenteinnlån. Hver enkelt sikring er dokumentert med en henvisning til konsernets risikostyringsstrategi, en entydig identifikasjon av sikringsobjektet og sikringsinstrumentet, en entydig beskrivelse av den sikrede risikoen, en beskrivelse av hvorfor sikringen er forventet å være svært sannsynlig og en beskrivelse av når og hvordan konsernet skal dokumentere at sikringen har vært effektiv i regnskapsperioden og forventes å være svært effektiv i neste regnskapsperiode. Konsernet har definert den sikrede risikoen som verdiendringer knyttet til NIBOR- komponenten av de sikrede fastrentene i NOK og verdiendringen knyttet til LIBOR komponentene av de sikrede fastrentene i utenlandsk valuta.

Pr 30.12.2017 var virkelig verdi av sikringsinstrumentene netto -709 mill kroner (1.419 mill kroner eiendeler og 2.128 mill kroner forpliktelser). Tilsvarende for 2016 var 473 mill kroner (1.849) mill kroner eiendeler og 1.376 mill kroner forpliktelser). Det var ikke ineffektivt resultat på sikringsinstrumenter i 2017.

ISDA-avtaler med CSA-t tillegg regulerer motpartsrisikoen gjennom innbetaling av marginer i henhold til eksponeringsgrenser. Slike avtaler utgjør en kontraktssum på 166,5 mrd kroner og en effekt av motregning på reinvesteringskostnad på 3,0 mrd kroner pr 30.12.2017. Konsernet har ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

(tall i mill kroner)

Til virkelig verdi over resultatet	30.12.2017			2016		
	Kontraktssum	Virkelig verdi Eiendeler	Forpliktelser	Kontraktssum	Virkelig verdi Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer (forwards)	3.839	76	31	3.518	92	26
Valutabytteavtaler (swap)	53.373	1.441	99	47.585	254	710
Valutaopsjoner	49	-	-	51	1	1
Sum valutainstrumenter	57.261	1.517	130	51.154	347	737
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (swap, dekker også cross currency)	110.174	1.418	2.127	97.834	1.848	1.375
Andre rentekontrakter	96	1	1	160	1	1
Sum renteinstrumenter	110.270	1.419	2.128	97.994	1.849	1.376
Renteinstrumenter, sikring						
Rentebytteavtaler (swap, dekker også cross currency)	76.316	1.330	250	65.503	1.880	184
Sum renteinstrumenter sikring	76.316	1.330	250	65.503	1.880	184
Sikkerhetstillegser						
Sikkerhetstillegser	-	1.140	2.245	-	321	140
Sum sikkerhetstillegser	-	1.140	2.245	-	321	140
Opptjente renter						
Opptjente renter	-	627	260	-	660	274
Sum opptjente renter	-	627	260	-	660	274
Sum valuta- og renteinstrumenter	57.261	1.517	130	51.154	347	737
Sum renteinstrumenter	186.586	2.749	2.378	163.497	3.729	1.560
Sum sikkerhetstillegser		1.140	2.245		321	140
Sum opptjente renter		627	260		660	274
Sum valuta- og renteinstrumenter	243.847	6.033	5.013	214.651	5.057	2.711

NOTE 15 AKSJER, ANDELER OG ANDRE EGENKAPITALINTERESSER

(tall i mill kroner)

	30.12.2017	2016
Til virkelig verdi over resultatet		
- Børsnoterte	191	140
- Verdipapirfond	139	126
- Hybridkapital	90	-
- Unoterte	26	133
Sum til virkelig verdi over resultatet	446	399
Tilgjengelig for salg		
- Unoterte	61	34
Sum tilgjengelig for salg	61	34
Sum aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	507	433

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser klassifiseres innenfor kategoriene virkelig verdi og tilgjengelig for salg. Verdipapirer som kan måles pålitelig og som rapporteres internt til virkelig verdi klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet. Øvrige aksjer klassifiseres som tilgjengelig for salg.

Plasseringer i aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

(beløp i tusen kroner)	Selskapets aksjekapital	Eierandel i %	Antall aksjer /andeler	Anskaffelses-kost	Bokført verdi/ markedsverdi
Til virkelig verdi over resultatet					
Sandnes Sparebank	230.149	15,1 %	3.485.009	149.476	190.804
Børsnoterte selskaper				149.476	190.804
SR-Kombinasjon A			30.000	30.000	44.332
SR-Rente			56.389	56.218	56.312
SR-Utbytte A			20.000	20.000	37.948
Verdipapirfond				106.218	138.592
Hybridkapital				88.481	89.935
SpareBank 1 Markets AS	529.221	5,6 %	176.341	37.102	20.000
Øvrige ikke børsnoterte selskaper				9.302	6.173
Sum unoterte selskaper				46.404	26.173
Sum til virkelig verdi over resultatet aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser				390.579	445.504
Tilgjengelig for salg					
Visa Norge IFS					60.303
Ikke børsnoterte selskaper					948
Sum tilgjengelig for salg					61.251
Sum aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser morbank					506.755

NOTE 16 VARIGE DRIFTSMIDLER

(tall i mill kroner)

	Totalt	Mask, inv. og transp. midl.	Bygn. og fast eiendom
Anskaffelseskost 1.1.2017	1.085	834	251
Tilgang	50	45	5
Avgang ¹⁾	243	233	10
Anskaffelseskost 30.12.2017	892	646	246
Akkumulert avskrivning og nedskrivning 1.1.2017	732	612	120
Årets avskrivning	68	64	4
Årets nedskrivning	-	-	-
Årets avgang ¹⁾	237	233	4
Akkumulert avskrivning og nedskrivning 30.12.2017	563	443	120
Balansført verdi 30.12.2017	329	203	126
Virkelig verdi			399
Anskaffelseskost 1.1.2016	1.014	753	261
Tilgang	85	95	-10
Avgang	14	14	-
Anskaffelseskost 31.12.2016	1.085	834	251
Akkumulert avskrivning og nedskrivning 1.1.2016	673	557	116
Årets avskrivning	70	66	4
Årets nedskrivning	3	3	-
Årets avgang	14	14	-
Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2016	732	612	120
Balansført verdi 31.12.2016	330	203	127
Virkelig verdi			391

¹⁾ Inkludert i årets avgang er 233 mill kroner relatert til utrangerte driftsmidler.

Sikkerhetsstillelse

Konsernet har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Omvurderinger/avskrivning

Konsernet foretar ikke løpende omvurderinger av anleggsmidler. I forbindelse med første gangs implementering av IFRS ble bygninger vurdert til kostpris med fradrag for akkumulerte avskrivninger i henhold til dagens norske regelverk. Procentsats for ordinære avskrivninger er 10 til 33 prosent for maskiner, inventar og transportmidler og 2 prosent for bankbygg og annen fast eiendom.

Bygninger og fast eiendom

Av samlet bokført verdi på bygninger og fast eiendom er 114 mill kroner til bruk i bankvirksomheten. Virkelig verdi på bygningsmassen er fastsatt ved takst.

Operasjonelle leieavtaler

Konsernet har ingen vesentlige operasjonelle leieavtaler.

NOTE 17 INNSKUDD FRA KUNDER

(tall i mill kroner)

	30.12.2017	2016
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	79.553	75.076
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	16.070	11.102
Påløpte renter	12	5
Sum innskudd fra kunder	95.635	86.183

Innskudd fordelt på sektor og næring

Jordbruk/skogbruk	1.200	1.166
Fiske/fiskeoppdrett	464	460
Bergverksdrift/utvinning	1.310	1.226
Industri	1.144	1.305
Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	2.183	1.968
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	2.262	2.529
Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	1.989	2.084
Eiendomsdrift	6.249	5.640
Tjenesteytende virksomhet	9.005	9.710
Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	25.969	17.923
Sum næring	51.775	44.011
Personmarked	44.246	42.908
Påløpte renter	12	5
Netto konsernkonti valuta ¹⁾	-399	-741
Sum innskudd fordelt på sektor og næring	95.635	86.183

Innskudd fordelt på geografiske områder

Rogaland	69.951	63.349
Agder-fylkene	8.532	6.784
Hordaland	9.660	8.617
Utland	2.072	1.023
Øvrige	5.420	6.410
Sum innskudd fordelt på geografiske områder	95.635	86.183

NOTE 18 GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

(tall i mill kroner)

30.12.2017	Sum	Valuta	NOK
Andre langsiktige låneopptak	2.336	2.336	-
Obligasjonsgjeld ¹⁾	47.140	35.188	11.952
Verdijusteringer	1.271	1.052	219
Påløpte renter	560	445	115
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	51.307	39.021	12.286

Forfallstidspunkt på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Forfall	Sum	Valuta	NOK
2018	10.860	8.127	2.733
2019	6.460	5.341	1.119
2020	8.206	6.503	1.703
2021	8.933	7.764	1.169
2022	8.952	4.927	4.025
2023	2.894	1.357	1.537
2024 og forfall etter	5.002	5.002	-
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	51.307	39.021	12.286

¹⁾ Egne obligasjoner og sertifikater er fratrukket.

NOTE 19 ANNEN GJELD OG ANDRE FORPLIKTELSER

(tall i mill kroner)

Annen gjeld	30.12.2017	2016
Pensjonsforpliktelser (note 24)	383	351
Spesifiserte tapsavsetninger garantier	13	88
Leverandørgjeld	115	30
Skattetrekk	40	39
Uoppgjorte handler	-	146
Annen gjeld	149	207
Påløpte feriepenge	66	65
Øvrige påløpte kostnader	194	137
Sum annen gjeld	960	1.063

Stilte garantier (avtalte garantibeløp)

Betalingsgarantier	882	910
Kontraktsgarantier	2.421	2.554
Lånegarantier	2.052	2.405
Garantier for skatter	156	130
Annet garantiansvar	3.532	3.760
Sum garantier kunder	9.043	9.759
Andre garantier	588	588
Sum stilte garantier	9.631	10.347

Andre forpliktelser

Ubenyttede kreditter til kredittinstitusjoner	5.000	5.371
Ubenyttede kreditter til kunder	18.978	19.154
Innvilgede lånetilsagn	4.824	1.558
Remburser	45	23
Sum andre forpliktelser	28.847	26.106

Pantstillelser

Pantstillelser i verdipapirer	19.920	17.096
-------------------------------	--------	--------

Pågående rettsvister

Konsernet er part i flere rettsaker med et samlet økonomisk omfang som ikke vurderes å ha tatt i betraktning at konsernet har foretatt tapsavsetninger i de saker hvor det antas å være sannsynlighetsovervekt for at konsernet vil lide tap som følge av rettsakene.

Operasjonelle leasingbetalinger

Konsernets operasjonelle leasingavtaler har en løpetid på 3 - 5 år. Den årlige kostnaden er p:

NOTE 20 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

(tall i mill kroner)

Hovedstol	Betingelser	Første forfalls-		30.12.2017	2016
		Forfall	tidspunkt		
Tidsbegrenset					
300	NOK 3 mnd Nibor + 1,45 % p.a.	2029	2024	300	-
625	NOK 3 mnd Nibor + 1,52 % p.a.	2028	-	625	-
500	NOK 3 mnd Nibor + 1,80 % p.a.	2023	2018	499	499
50	EUR 6 mnd Euribor + 1,725 % p.a.	2030	2030	492	465
825	NOK 3 mnd Nibor + 2,75 % p.a.	2022	2017	-	825
Sum tidsbegrenset				1.916	1.789
Fondsobligasjon					
684	NOK 9,35 % p.a. til 9.12.2019, deretter 3 mnd Nibor + 5,75 % p.a.		2019	723	732
116	NOK 3 mnd Nibor + 4,75 % p.a. til 9.12.2019, deretter Nibor + 5,75 % p.a.		2019	116	116
Sum fondsobligasjon				839	848
Påløpte renter				9	9
Sum ansvarlig lånekapital				2.764	2.646

Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjon i utenlandsk valuta inngår i konsernets totale valutaposisjon slik at det ikke er valutarisiko knyttet til lånene.

Av totalt 2 764 mill kroner i ansvarlig lånekapital teller 797 mill kroner som kjernekapital og 1 897 mill kroner som tidsbegrenset ansvarlig kapital.

Aktiverte kostnader ved låneopptak blir reflektert i beregning av amortisert kost.

Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån ¹⁾	30.12.2017	2016
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	1.916	1.778
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	797	791
Verdjusteringer	42	68
Påløpte renter	9	9
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	2.764	2.646

Endring av gjeld stiftet ved utstedelse av ansvarlig lån/fondsobligasjonslån ¹⁾	Balanse 30.12.2017	Emitert/ salg egne 2017	Forfalt/ innløst 2017	Valutakurs- og andre endringer 2017	Balanse 31.12.2016
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, nominell verdi	1.916	925	-825	38	1.778
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	797	5	-	1	791
Verdjusteringer	42	-	-	-26	68
Påløpte renter	9	-	-	-	9
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	2.764	930	-825	13	2.646

NOTE 21 INVESTERINGER I EIERINTERESSER

Datterselskap, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Firma	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Eierandel i prosent ¹⁾
Investeringer i datterselskaper			
Aksjer eid av morbanken			
EiendomsMegler 1 SR-Eiendom	1990	Stavanger	100,00
SR-Forvaltning	2001	Stavanger	100,00
Finstart Nordic	2005	Stavanger	100,00
SpareBank 1 Regnskapshuset SR	2015	Stavanger	100,00
Finansparken Bjergsted	2014	Stavanger	100,00
Rygir Industrier konsern	2012	Stavanger	100,00
SR-Boligkreditt	2015	Stavanger	100,00
Aksjer eid av datterselskaper			
Jærmegleren	2007	Stavanger	100,00
Investeringer i tilknyttede selskaper			
SpareBank 1 Boligkreditt	2005	Stavanger	7,96
SpareBank 1 Næringskreditt	2009	Stavanger	19,24
BN Bank	2008	Trondheim	23,50
SpareBank 1 Kredittkort	2012	Trondheim	17,85
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest	2010	Oslo	3,27
SpareBank 1 Betaling	2015	Oslo	19,70
SMB Lab	2017	Trondheim	20,00
Investeringer i felleskontrollert virksomhet			
SpareBank 1 Gruppen	1996	Oslo	19,50
SpareBank 1 Banksamarbeidet	2004	Oslo	18,00

¹⁾ Stemmeandel og eierandel er lik for alle selskaper

Datterselskap

Aksjer i datterselskap

Investeringer er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet. (beløp i tusen kroner)

30.12.2017	Selskapets aksjekapital	Eierandel i prosent	Antall aksjer	Pålydende verdi	Bokført verdi
SR-Boligkreditt	4.000.000	100,00	4.000.000	4.000.000	4.000.150
Sum investeringer i kredittinstitusjoner				4.000.000	4.000.150
EiendomsMegler 1 SR-Eiendom	1.500	100,00	150	1.500	97.205
Finstart Nordic	47.000	100,00	4.700	47.000	224.225
SR-Forvaltning	6.000	100,00	6.000	6.000	29.018
SpareBank 1 Regnskapshuset SR	900	100,00	9.000	900	80.125
Rygir Industrier konsern	14.400	100,00	90.000	14.400	164.382
Finansparken Bjergsted	48.000	100,00	8.000	48.000	258.016
Sum andre investeringer				117.800	852.971
Sum investeringer i datterselskap morbank				4.117.800	4.853.121

2016

SpareBank 1 SR-Finans	167.000	100,00	334.000	167.000	883.228
SR-Boligkreditt	2.025.000	100,00	2.025.000	2.025.000	2.025.150
Sum investeringer i kredittinstitusjoner				2.192.000	2.908.378
EiendomsMegler 1 SR-Eiendom	1.500	100,00	150	1.500	97.205
SR-Investering	35.000	100,00	3.500	35.000	164.225
SR-Forvaltning	6.000	100,00	6.000	6.000	29.018
SpareBank 1 Regnskapshuset SR	800	100,00	8.000	800	70.125
Rygir Industrier konsern	14.400	100,00	90.000	14.400	186.246
Etis Eiendom					-
Finansparken Bjergsted	48.000	100,00	8.000	48.000	258.016
Sum andre investeringer				105.700	804.835
Sum investeringer i datterselskap morbank				2.297.700	3.713.213

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

(tall i mill kroner)

	30.12.2017	2016
Balanseført verdi 1.1.	2.884	3.172
Tilgang/avgang	-521	-288
Egenkapital endringer	0	0
Resultatandel	0	0
Utbetalt utbytte	0	0
Balanseført verdi 30.12.	2.363	2.884

Investeringene i alle selskap vurderes etter kostmetoden i morbanken og egenkapitalmetoden i konsernet. Investeringer i Felleskontrollert virksomhet i konsernet 30.12.2017 inkluderer goodwill på 23 mill kroner (2016: 23 mill kroner).

(fortsettelse note 21)

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet
(tall i mill kroner)

30.12.2017	Forretnings- kontor	Bokført verdi	Eierandel i %
SpareBank 1 Gruppen	Oslo	1.634	19,50
SpareBank 1 Banksamarbeidet	Oslo	29	18,00
SpareBank 1 Boligkreditt	Stavanger	793	7,96
BN Bank	Trondheim	819	23,50
SpareBank 1 Næringskreditt	Stavanger	363	19,24
Samarbeidene Sparebanker Bankinvest	Oslo	20	3,27
SpareBank 1 Kredittkort	Trondheim	208	17,85
SpareBank 1 Betalling	Oslo	63	19,70
SMB Lab	Trondheim	19	20,00
Andre investeringer		5	
Sum		3.953	

2016			
SpareBank 1 Gruppen	Oslo	1.542	19,50
SpareBank 1 Banksamarbeidet	Oslo	25	17,74
SpareBank 1 Boligkreditt	Stavanger	1.390	13,87
Admi-senteret	Jørpeland	4	50,00
BN Bank	Trondheim	845	23,50
SpareBank 1 Næringskreditt	Stavanger	422	21,92
Samarbeidene Sparebanker Bankinvest	Oslo	20	3,27
SpareBank 1 Kredittkort	Trondheim	193	17,87
SpareBank 1 Mobilbetaling	Oslo	18	19,70
Andre investeringer		1	
Sum		4.460	

NOTE 22 AKSJEKAPITAL OG EIERSTRUKTUR

Aksjekapital

SpareBank 1 SR-Bank sin aksjekapital utgjør 6 393 777 050 kroner fordelt på 255 751 082 aksjer, hver pålydende 25 kroner. Aksjekapitalen (tidligere eierandelskapitalen) er tatt opp på følgende måte/tidspunkt:

Ar	Endring i aksjekapital	Total aksjekapital	Antall aksjer
1994 Offentlig emisjon	744,0	744,0	7.440.000
2000 Ansatt emisjon	5,0	749,0	7.489.686
2001 Ansatt emisjon	4,8	753,8	7.538.194
2004 Fondsemisjon	150,8	904,6	9.045.834
2005 Fondsemisjon/splitt	226,1	1.130,7	22.614.585
2007 Rettet emisjon	200,0	1.330,7	26.613.716
2007 Fondsemisjon/splitt	443,5	1.774,2	70.969.909
2008 Utbytteemisjon	91,7	1.866,0	74.638.507
2008 Ansatt emisjon	6,6	1.872,6	74.903.345
2009 Fondsemisjon/splitt	374,5	2.247,1	89.884.014
2009 Rettet emisjon	776,2	3.023,3	120.933.730
2010 Ansatt emisjon	7,8	3.031,1	121.243.427
2010 Emisjon Kvinnherad	151,7	3.182,8	127.313.361
2012 Omdanning aksjebank	1804,4	4.987,2	199.489.669
2012 Rettet emisjon	1406,5	6.393,8	255.751.082

Foruten aksjekapital består egenkapitalen av overkursfond, fond for urealiserte gevinster, hybridkapital og annen egenkapital.

Utbyttepolitikk

SpareBank 1 SR-Bank har som økonomisk mål for sin virksomhet å oppnå resultater som gir god og stabil avkastning på bankens egenkapital og derigjennom skape verdier for eierne ved konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på aksjene. Ved fastsettelse av størrelsen på årlig utbytte skal det tas hensyn til konsernets kapitalbehov, herunder kapitaldekningskrav, samt konsernets mål og strategiske planer. Med mindre kapitalbehovet tilsier noe annet, er styrets mål at om lag halvparten av årets resultat etter skatt utdeles som utbytte.

Omsetning av egne aksjer i 2017 (tall i tusen kroner)	Antall aksjer	Pålydende verdi
Beholdning pr 31.12.2016	108.983	2.725
Omsatt i 2017	97.774	2.444
Beholdning pr 30.12.2017	206.757	5.169

De 20 største aksjeeiere pr 30.12.2017

Eier	Aksjer	Prosentandel
Sparebankstiftelsen SR-Bank	72.419.305	28,3%
Folketrygdfondet	16.987.715	6,6%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	8.913.352	3,5%
SpareBank 1-stiftinga Kvinnherad	6.226.583	2,4%
Vpf Nordea Norge Verdi	5.957.547	2,3%
Danske Invest Norske Instit. II	3.574.538	1,4%
Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	3.539.205	1,4%
Odin Norge	3.506.393	1,4%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	3.024.820	1,2%
Clipper AS	2.565.000	1,0%
Pareto Aksje Norge	2.223.764	0,9%
KAS Bank NV, Nederland	1.935.270	0,8%
Danske Invest Norske Aksjer Inst.	1.902.194	0,7%
Morgan Stanley and Co Intl plc, U.K.	1.885.627	0,7%
JPMorgan Chase Bank N.A., U.S.A.	1.880.641	0,7%
KLP Aksjenorge Indeks	1.810.920	0,7%
Westco AS	1.662.987	0,7%
Pareto AS	1.640.867	0,6%
Vpf Nordea Norge Avkastning	1.639.620	0,6%
Forsvarets Personellservice	1.513.556	0,6%
Sum 20 største	144.809.904	56,6%
Øvrige eiere	110.941.178	43,4%
Utstedte aksjer	255.751.082	100,0 %

Totalt antall aksjeeiere pr 30.12.2017 er 10.834. Dette er en økning på 406 fra årskiftet 2016. Andel aksjer hjemmehørende i Rogaland, Hordaland og Agder-fylkene er 44,7 prosent, og utenlandsandelen er 23,5 prosent. Det vises forøvrig til oversikt over aksjeeiere i styret og representantskapet. For flere detaljer vedrørende aksjen i SpareBank 1 SR-Bank henvises til eget kapittel i årsrapporten.

De 20 største aksjeeiere pr 31.12.2016

Eier	Aksjer	Prosentandel
Sparebankstiftelsen SR-Bank	72.419.305	28,3%
Gjensidige Forsikring ASA	12.308.416	4,8%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	7.561.759	3,0%
Vpf Nordea Norge Verdi	7.454.497	2,9%
SpareBank 1-stiftinga Kvinnherad	6.226.583	2,4%
Wimoh Invest AS	5.761.169	2,3%
Odin Norge	4.384.644	1,7%
Danske Invest Norske Instit. II	3.646.410	1,4%
Pareto Aksje Norge	3.065.035	1,2%
Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	2.963.871	1,2%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	2.851.948	1,1%
Clipper AS	2.565.000	1,0%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	2.247.876	0,9%
Verdipapirfondet Alfred Berg Gambak	1.833.914	0,7%
KAS Bank NV, Nederland	1.804.586	0,7%
Danske Invest Norske Aksjer Inst.	1.770.594	0,7%
Folketrygdfondet	1.688.000	0,7%
JPMorgan Chase Bank, U.S.A.	1.671.233	0,7%
Vpf Nordea Avkastning	1.664.410	0,7%
Westco	1.658.537	0,6%
Sum 20 største	145.547.787	56,9%
Øvrige eiere	110.203.295	43,1%
Utstedte aksjer	255.751.082	100,0 %

Totalt antall aksjeeiere pr 31.12.2016 er 10.428. Dette er en økning på 275 fra årskiftet 2015. Andel aksjer hjemmehørende i Rogaland, Hordaland og Agder-fylkene er 49,9 prosent, og utenlandsandelen er 19,1 prosent. Det vises forøvrig til oversikt over aksjeeiere i styret og representantskapet. For flere detaljer vedrørende aksjen i SpareBank 1 SR-Bank henvises til eget kapittel i årsrapporten.

NOTE 23 HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Det har ikke vært registrert vesentlige hendelser etter 30.12.2017 som påvirker den avlagte mellombalansen 30.12.2017